

Geologická činnost organismů

tvořivá i rušivá, méně transportní

Fosílie (zřámeněliny)

- zbytky těl kdysi žijících organismů
- jejich otisky nebo i stopy, které se zachovaly do současnosti

Změny prostředí vlivem organizmů:

Změny hornin – vznik a destrukce, vliv na struktury i textury sedimentů

Vzrůst O_2 + skleníkový efekt, O_3 ozónová vrstva

Vliv rostlinného krytu

Vznik půd

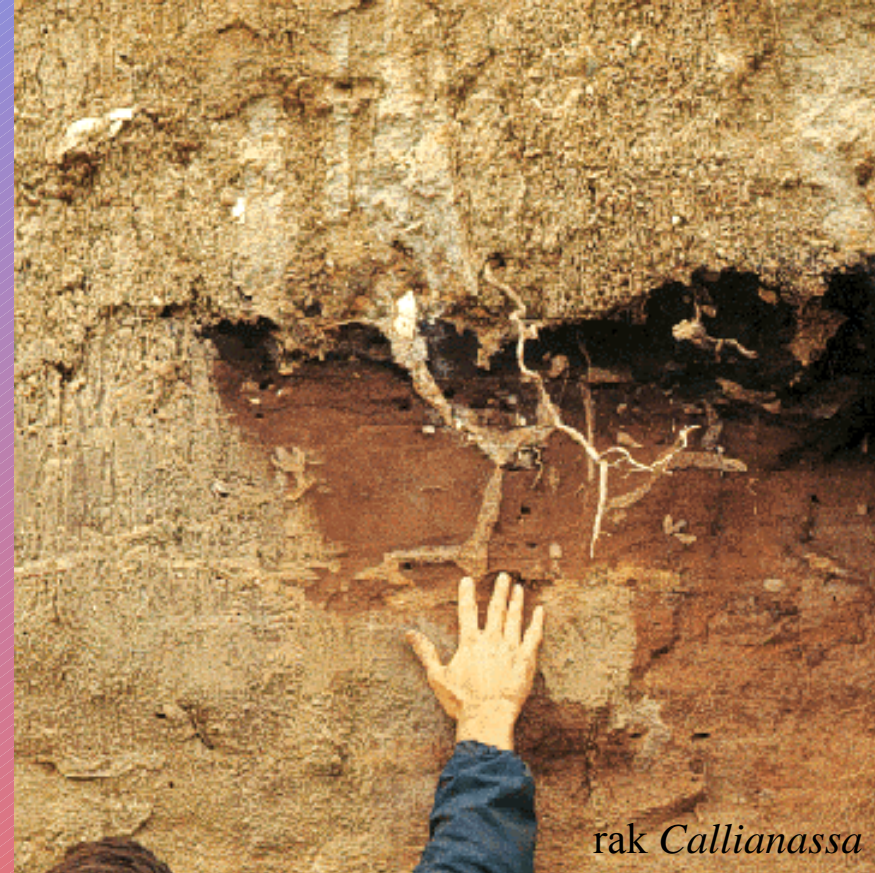
Změny molekulárního složení – chemostratigrafie

Biogenní frakcionace izotopů – radioaktivní izotopy stabilních prvků
- ^{14}C , ^{13}O

činnost rušivá

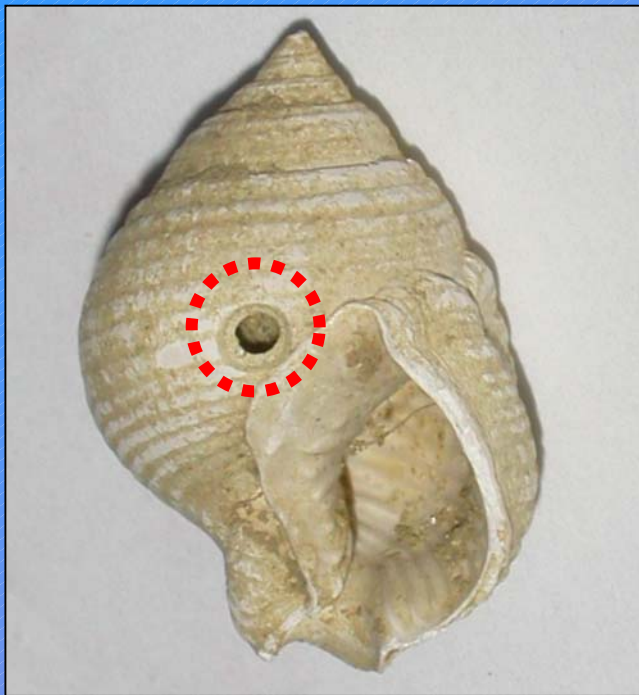

stopy po vrtání

rak *Callianassa*

Destrukce hornin - kořeny rostlin

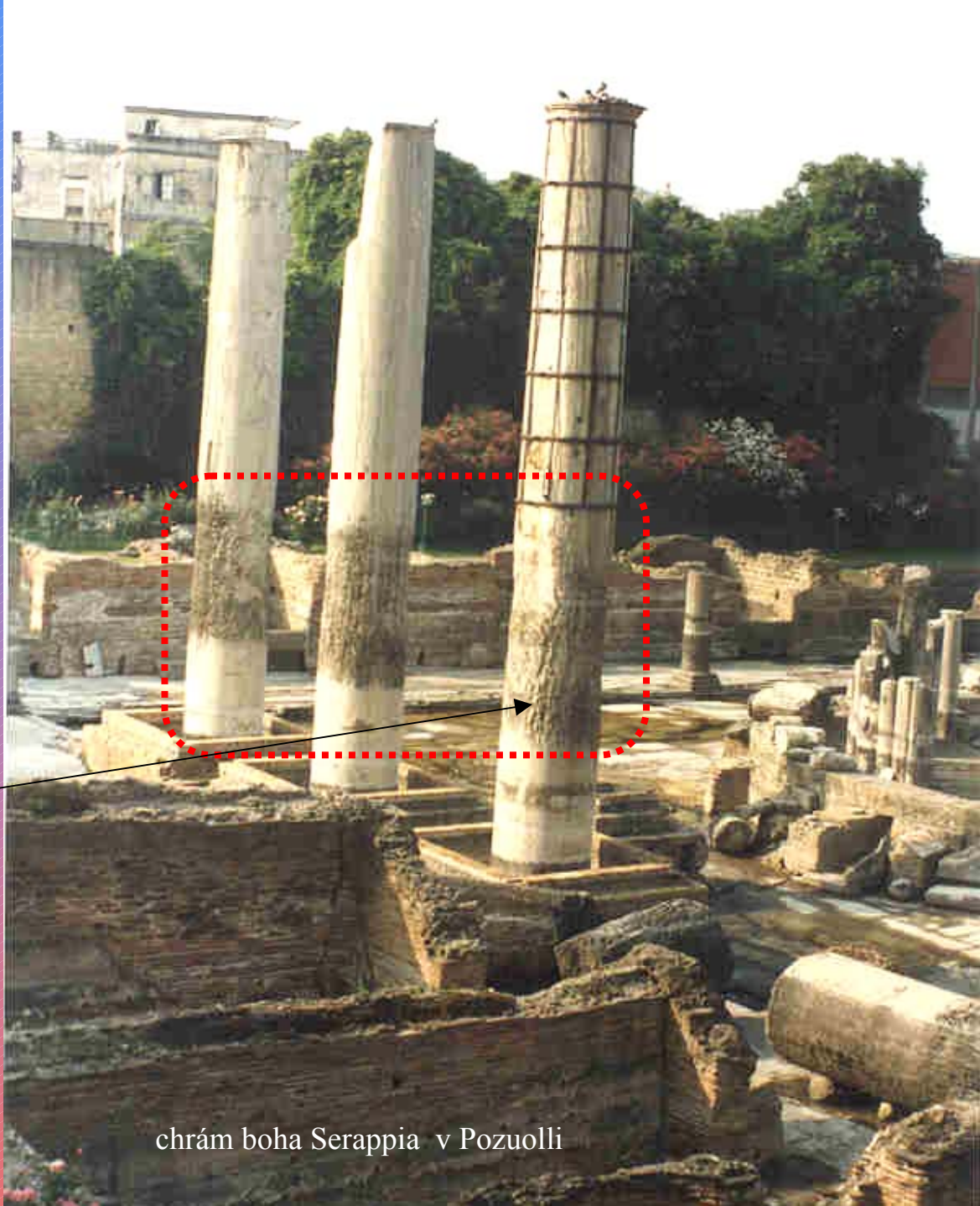

Napadení schránky dravým gastropodem

Navrtávání vápence
mořský mlž *Lithodomus*

Lithodomus lithofagus

chrám boha Serappia v Pozuolli

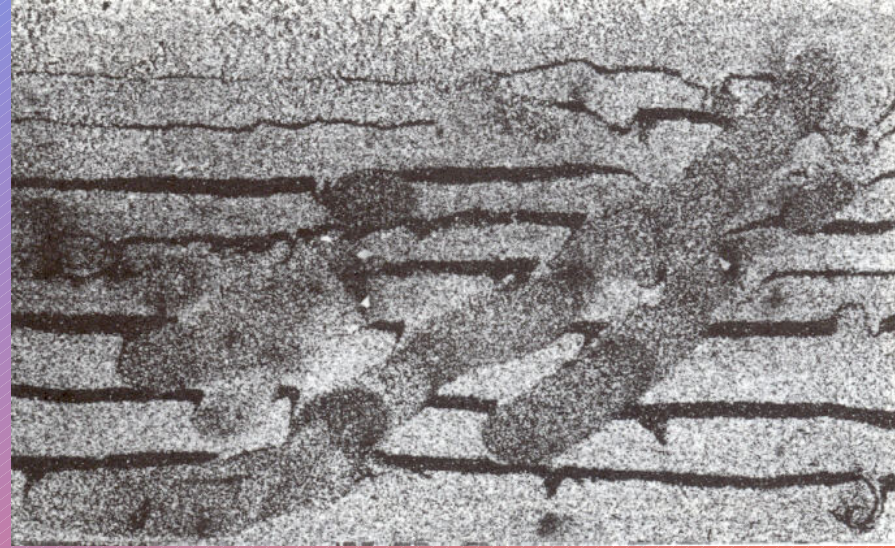
rušivá č. - transport

stopy po lezení

Bioturbace

–změny textur sedimentů způsobené organizmy

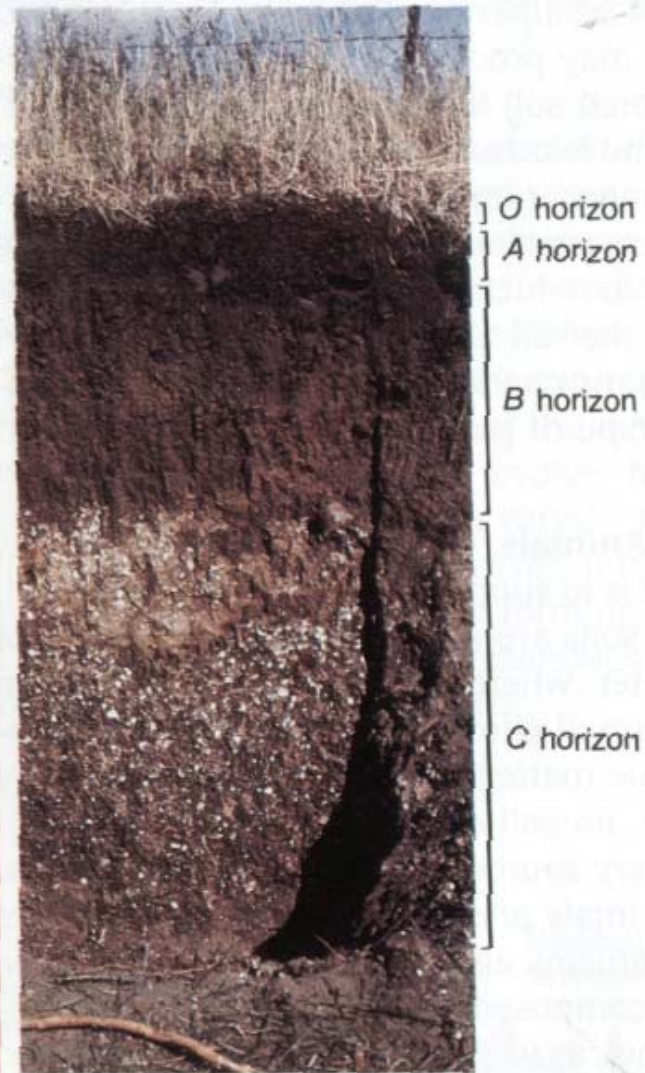
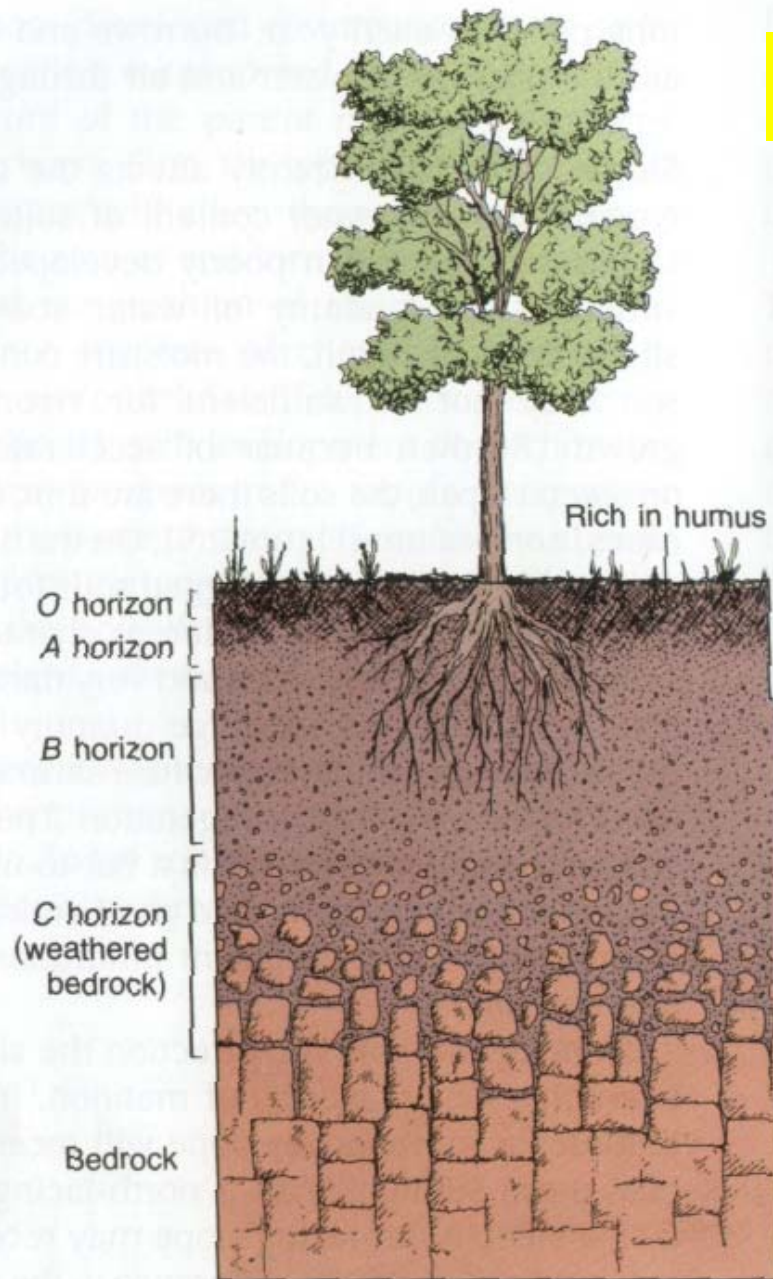

Přenos zbytků potravy
na ledové kře
do vzdálených oblastí

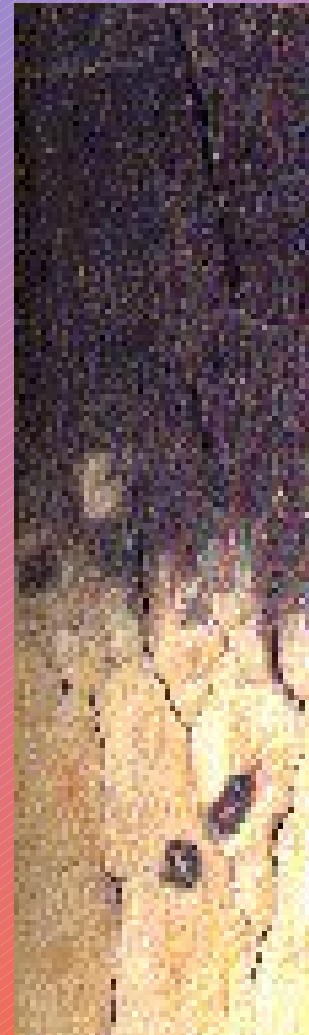
Tvorba půdy – rušivá i tvořivá činnost

Půda- edafon - směs zvětralých hornin a živých a mrtvých organismů

půdní horizonty střídající se s vrstvami spraší

V místech mocných sprašových překryvů vznikly černozemě a půdy černozemního charakteru.

Tvořivá činnost –

Horninotvorné organizmy – tvoří převážnou část hornin

aktivní (za života)

–

pasívní (po odumření)

aktivní

1. Organismy vytvářející organické nárůsty

a) **biohermy** - nedokonale vrstevnatý útver, mnohokrát převyšuje sedimenty dna

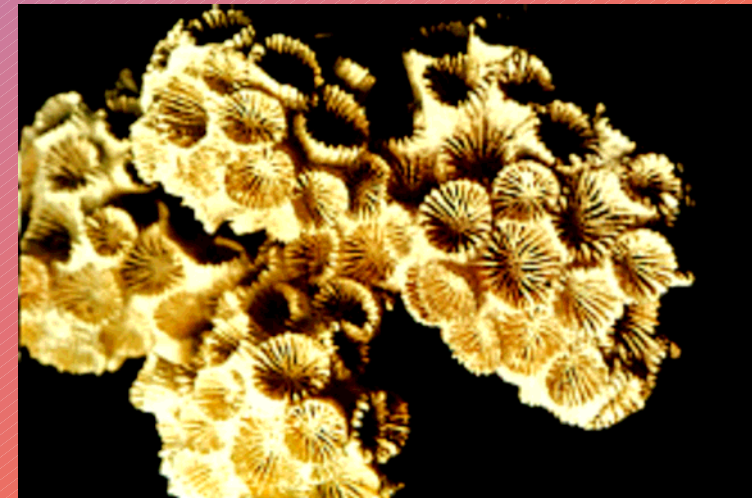
1) které tvoří **základ biohermy**

2) **doprovodné:** porůstají a povlékají, vyplňují mezery a dutiny v kostře, zachycují sediment nebo brání jeho odnosu, spásající organismy, organismy žijící v dutinách jako v úkrytu, predátoři,

b) **biostromy** - deskovitá, lavicovitá tělesa

c) **stromatolity, algolity a pohyblivé nárůsty** – oolity a rodolity

2. Tvořící horniny životní činností — guano, travertin

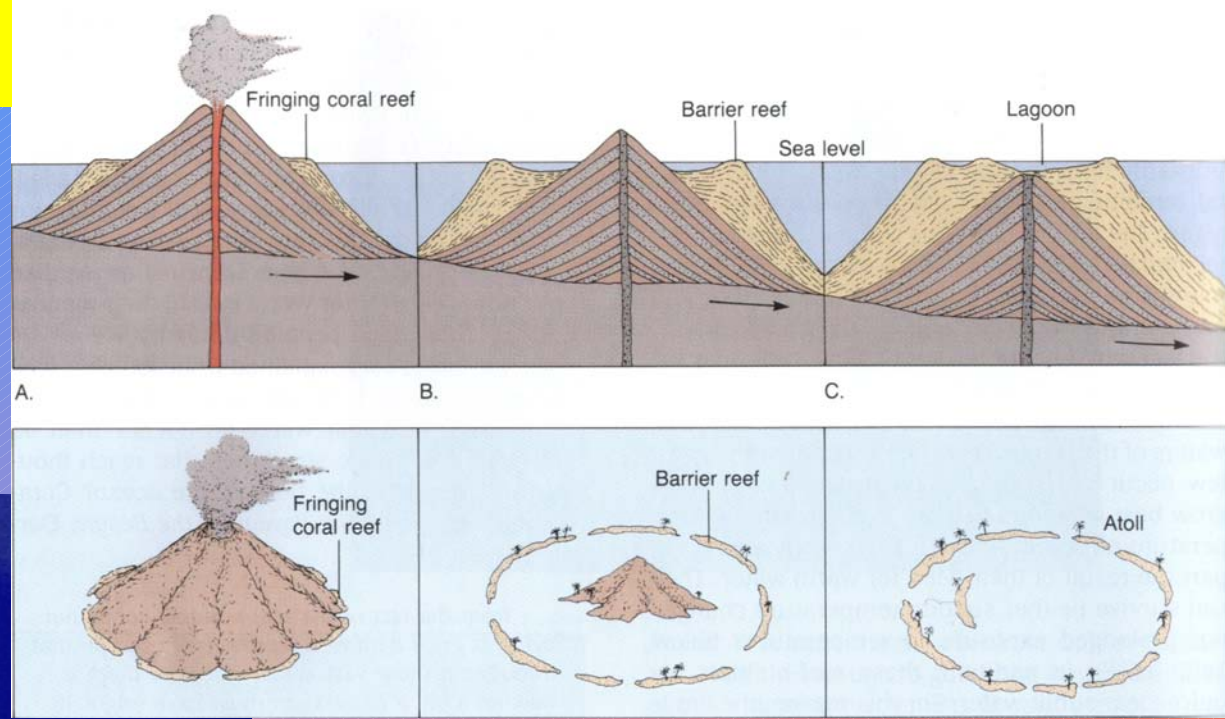
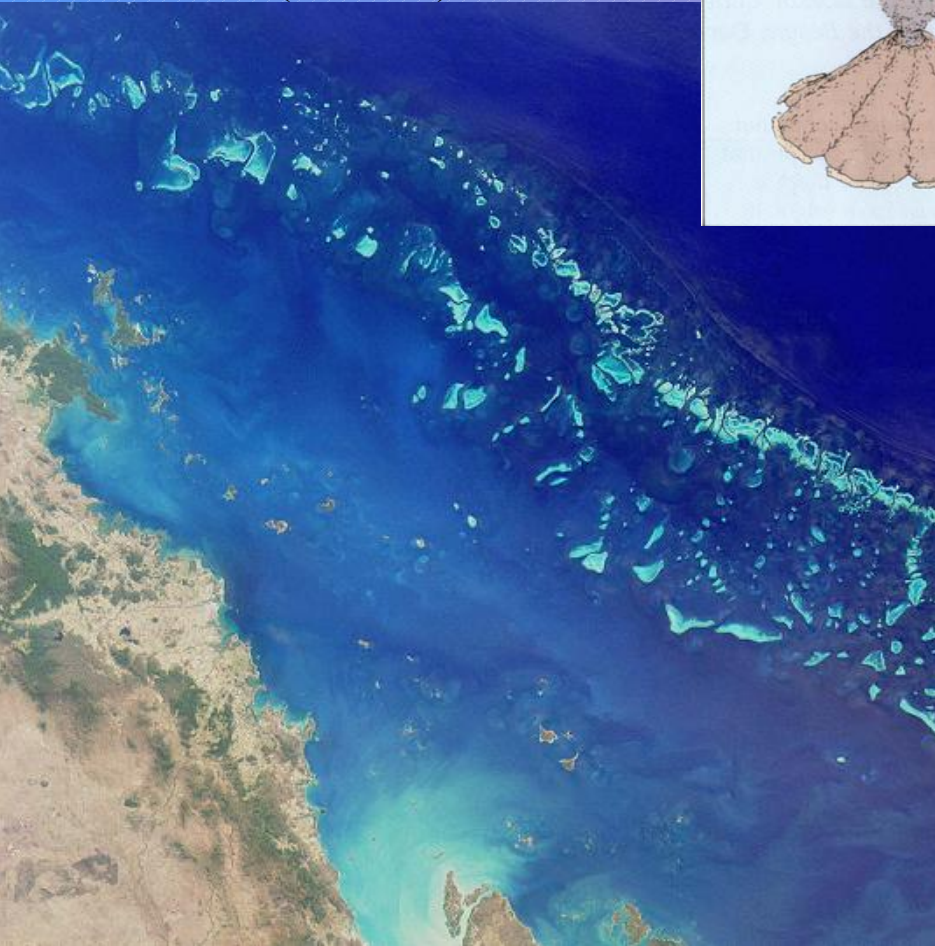

Biohermy

Korálové útesy

Darwinova poklesová teorie
– vznik korálových útesů

Satelitní snímek
části Velkého bariérového útesu
(Austrálie)

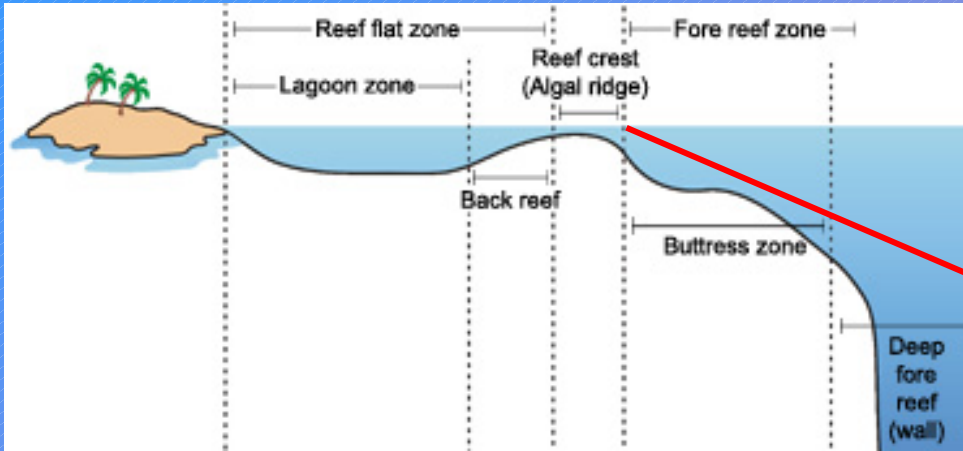
Fairfax Island, the Great Barrier Reef

Současné útesy – biohermní (hermatypní koráli)

+

červené řasy – zpevňující okraj biohermy proti působení vlnění

This brilliantly colored coral, *Tubastrea aurea*,

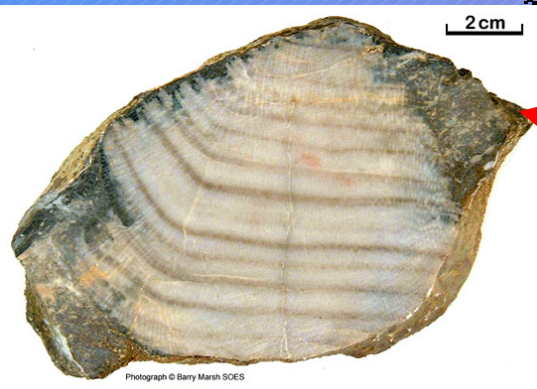

Mesophyllum

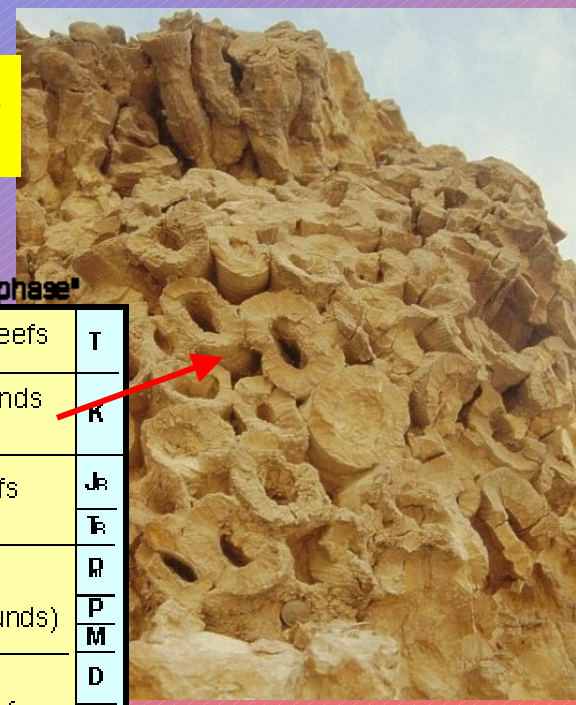
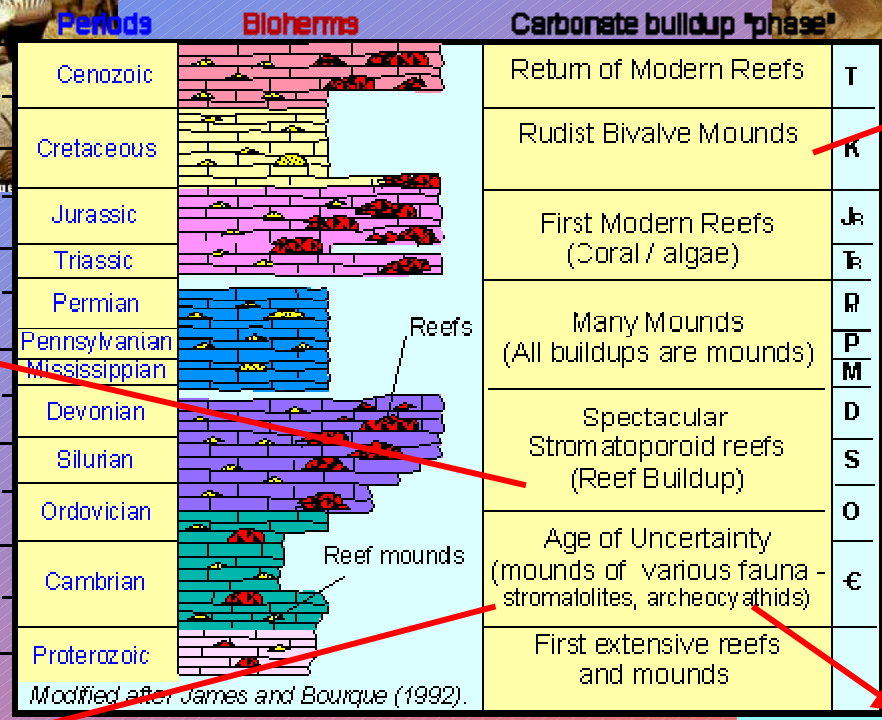
Příklady útesotvorných organismů v geologické historii

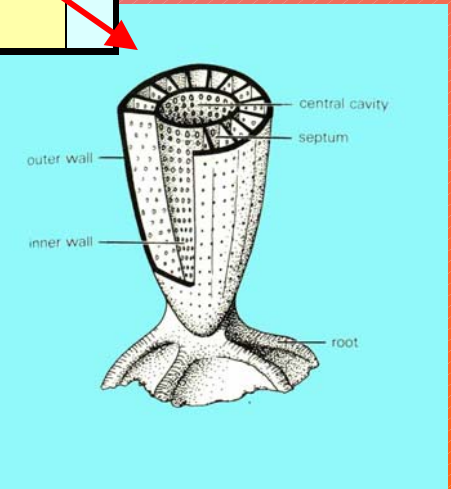
Univ. of Michigan Exhibit Museum of Natural History -- Life Through the Ages

Photograph © Barry Marsh SCES

Stromatolity

Stromatolity - sinice

Shark bay - Austrálie

Section of stromatolite reef.
The stromatolites extend 400 feet.

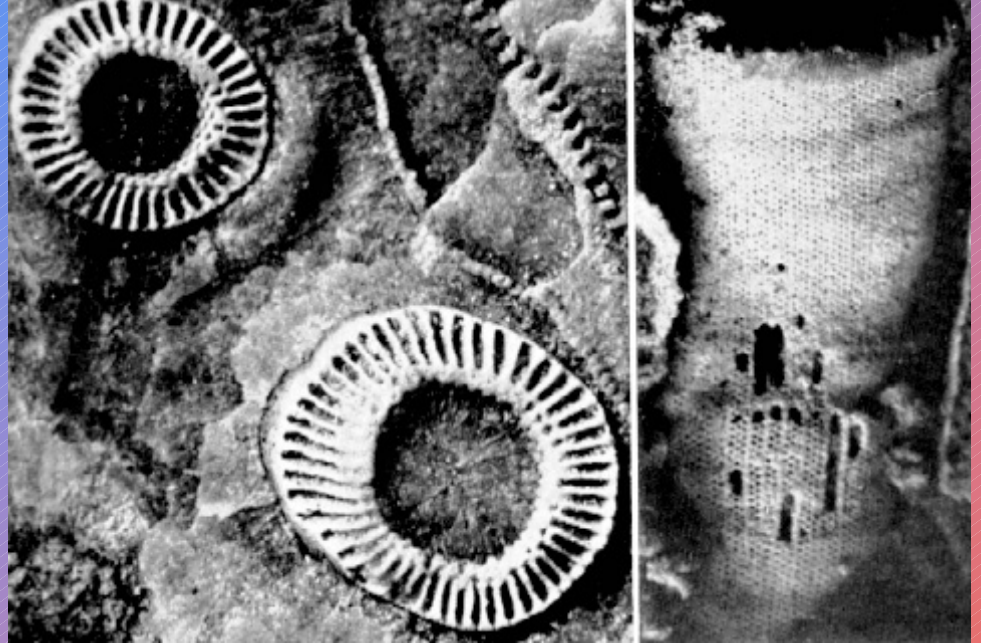

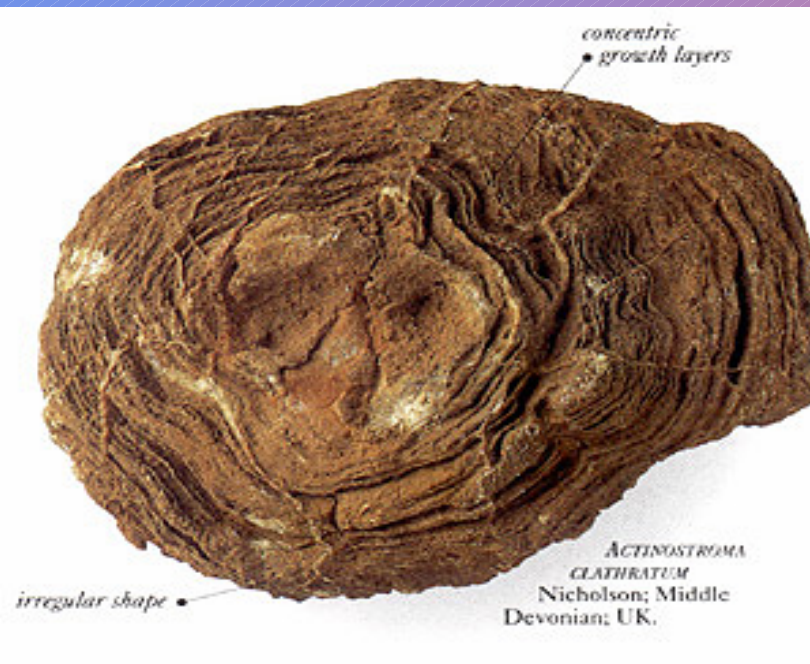
R.D. White, photo

Archeocyatha

Archaeocyathus sp.
Coscinocyathus sp.
Dokidocyathus sp.
Ethonophyllum sp.
Metacyathus? sp.
Syringocnema sp.
Thalamocyathus sp.
 Lower Cambrian. Ajax
 Mine,
 Beltana, Australia

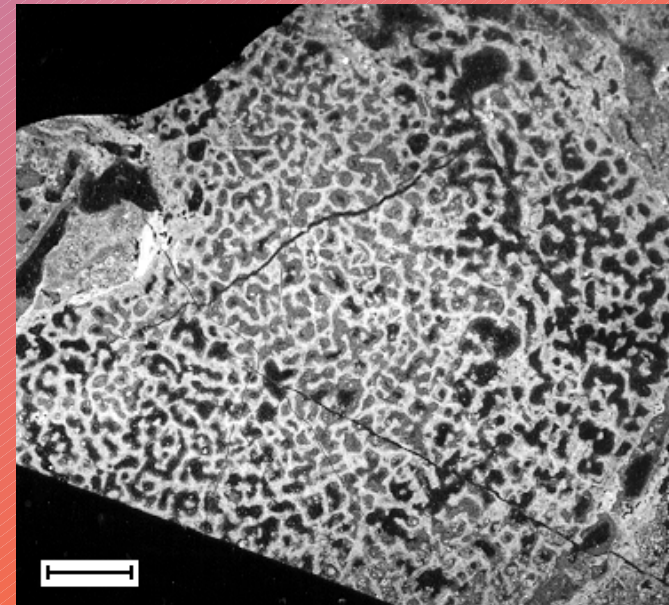

V Austrálii útes dlouhý 600km a široký 65m.

*ACTINOSTROMA
 CLATHRATUM*
 Nicholson; Middle
 Devonian; UK.

Stromatoporoidea

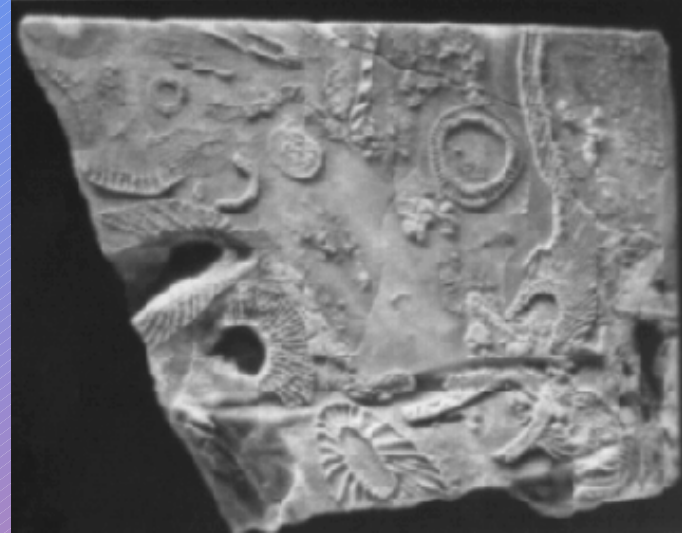

Actinostromaria zonata

Porifera

a.k.a. Sponges, but NOT the lufa in your shower !!

Porifera – mořské houby

opuky z křídý Českého masívu

The Venus Flower Basket (*Euplectella*) is the skeleton of a glass sponge (hyalosponge).

Mlži

Křída – „rudisti“

Hipuritová bioherma (Mlži) - Omán

Biostrome of *Vaccinites vesiculosus* (Woodward, 1855); Campanian of Saiwan, Oman (from [Schumann & Steuber 1997](#))

Červené řasy

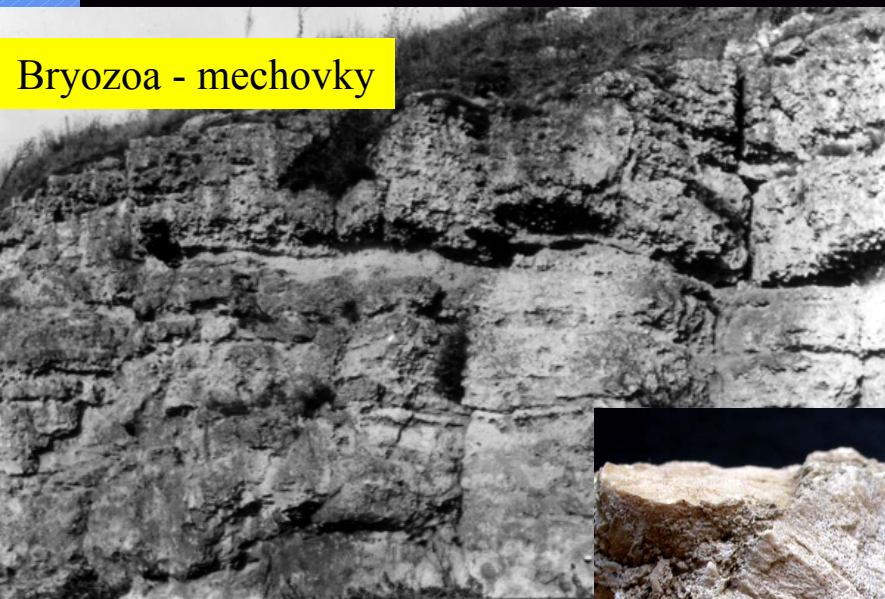

„Lithothamniový“ vápenec – vápenec s červenými řasami Miocén , karpatská předhlubeň

Mohyla míru

Bryozoa - mechovky

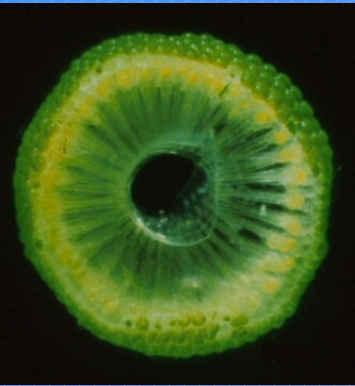
Podbřežice - bioherma karpatská předhlubeň, miocén (baden)

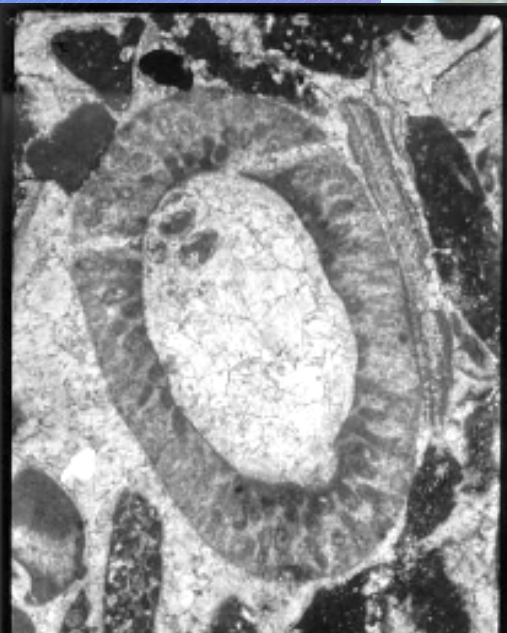
Rodolity – kulovité útvary červených řas Často spolu s dalšími organizmy - mechovky

Zelené řasy

Wettersteinský vápenec- trias Alpy

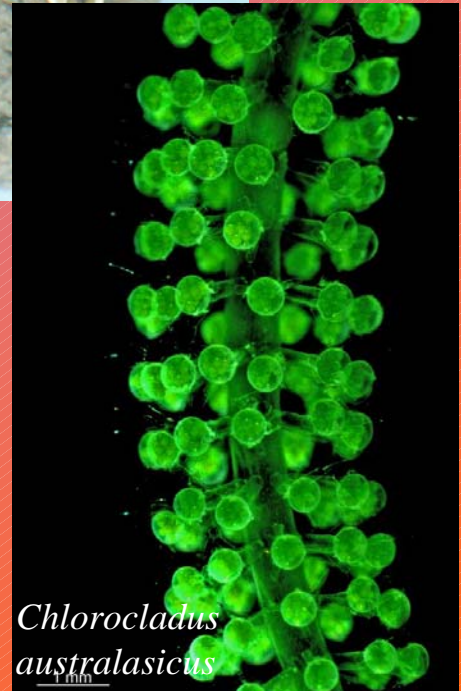
Neomeris dumentosa

Pseudodasycladus sp.

Strážovské pohoří Slovensko

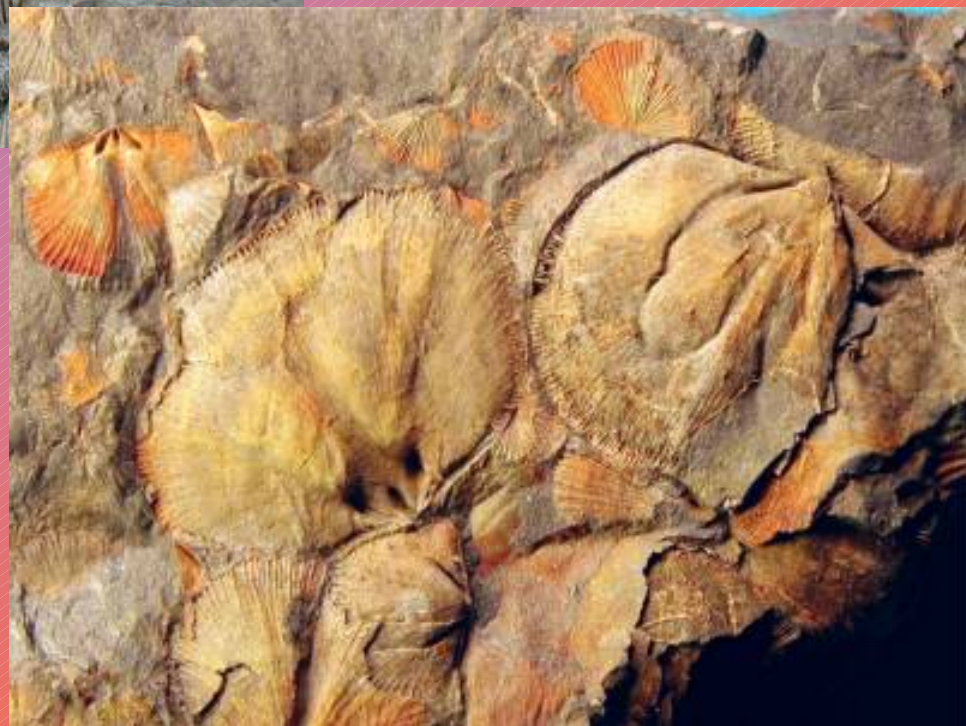
Chlorocladus australasicus

-biostromy (aktivní)

- x lumachely (pasívni)

Puerto Piramides, Valdez Peninsula, Patagonia,
Argentina

Svobodaiana ellipsoides
sp. ordovik, Barrandien

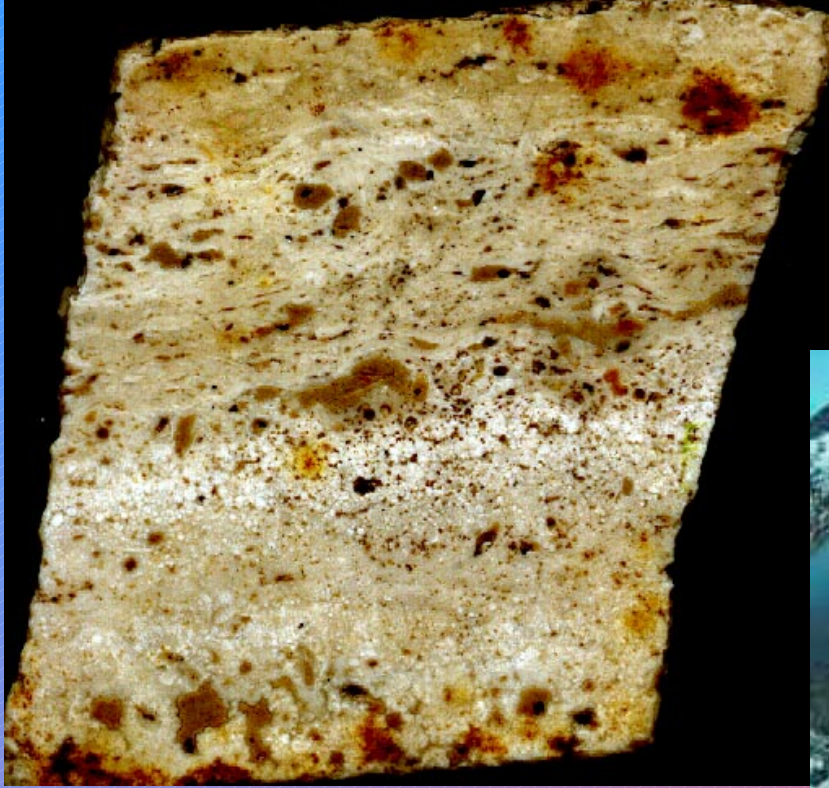
Vznik hornin životní činností organismů

Koncentrace prvků
- vznik guana

Guano mining in the Central Chinchua Islands, ca. 1860

travertin

- činnost sinic a řas
ve sladkovodním prostředí

Vyšné Ružbachy

jezíčko vzniklo klesáním travertinových vrchů
v okolí minerálního pramene.

pasívní (po odumření)

Organizmy, jejichž kostry a schránky se hromadí jako sedimentární částice

většinou volně pohyblivé org., přisedlé nevytvářející nárůsty

produkce tvrdých částí (schránky, skelety, kosti, zuby, dřevo)

vápnité sedimenty – koráli, vápnité řasy, houby, červi, hlavonožci, mlži, ramenonožci, ostnokožci, dírkovci

křemité sedimenty – rozsivky, mřížovci

fosfátické sed. - koprolity, kosti, šupiny, schránky (Inarticulata)

III. Organizmy dávající vznik kaustobiolitům

kaustobiolity – ropa, ozokerit, asfalt, zemní plyn, rašelina, uhlí

Akumulace pasívní – sedimentace schránek nebo jiných částí těl

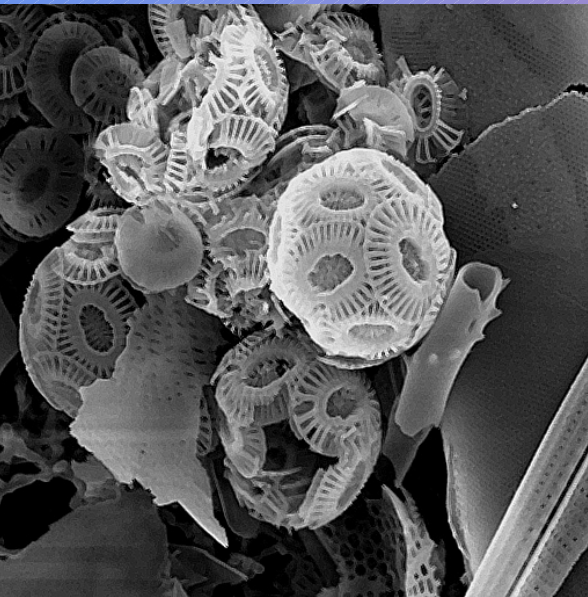
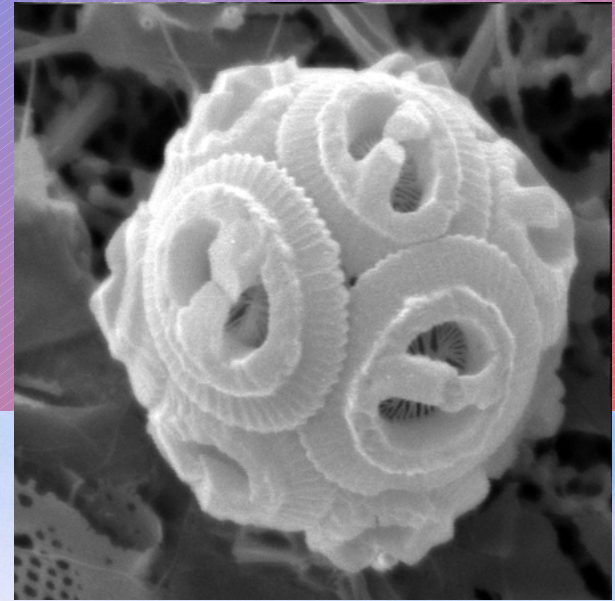

Nexing – vídeňská pánev – sarmat – brakické prostředí, malá diversita, velké množství nahromaděných schránek

Vápnitý nanoplankton – vodní květ

LANDSAT satellite image of a bloom in the English Channel off the coast of Cornwall, 24 July 1999.

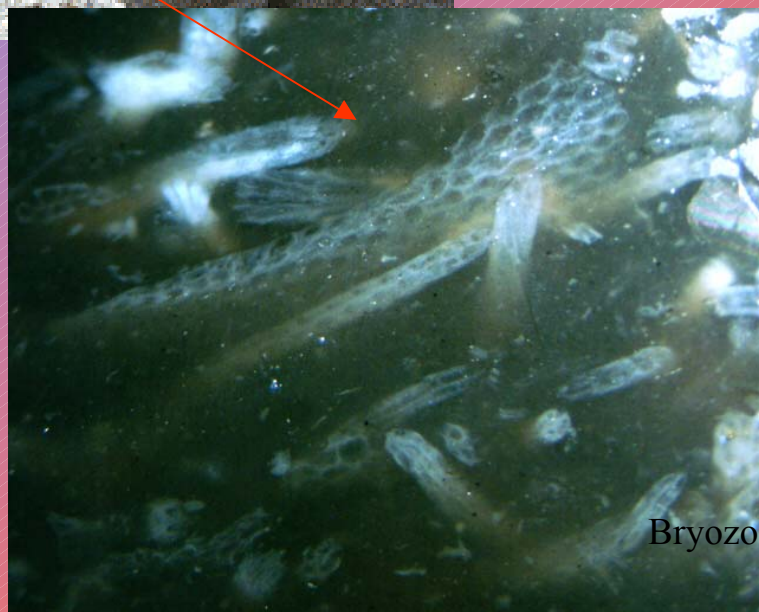
Chalk cliffs at the north side of Mupe Bay. - Dorset

konkrece rohovců v psací křídě

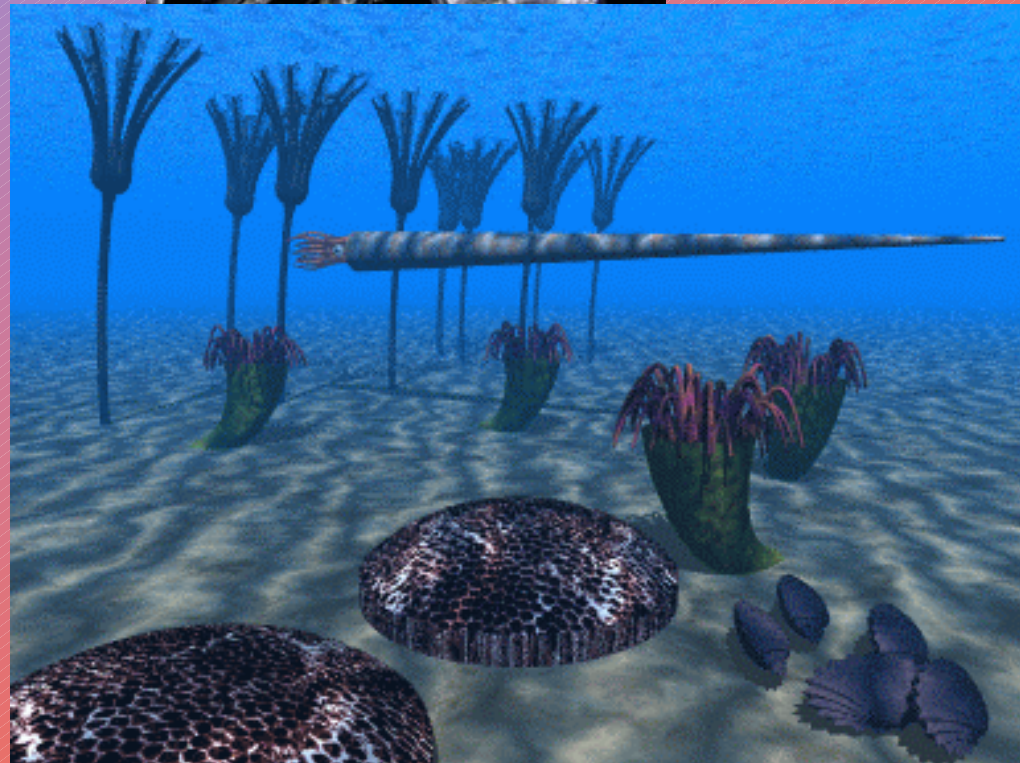
Radiolarie
- mřížovci

Bryozoa

Orthoceras
-Sahara, Maroko,
- devon

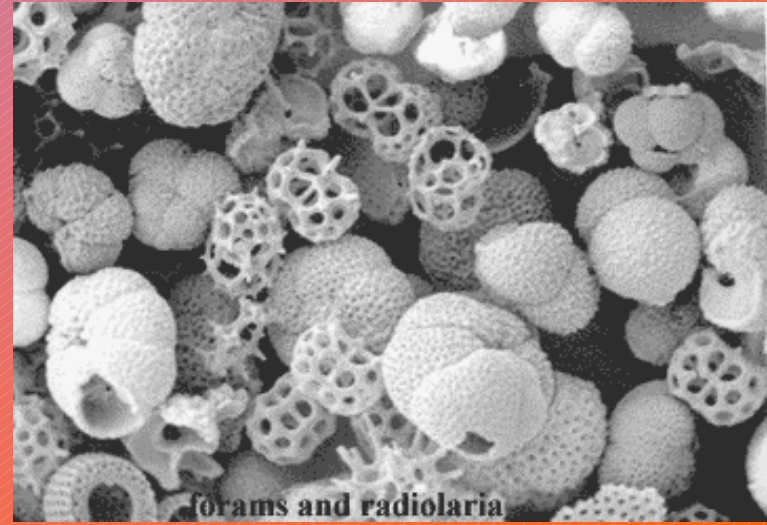
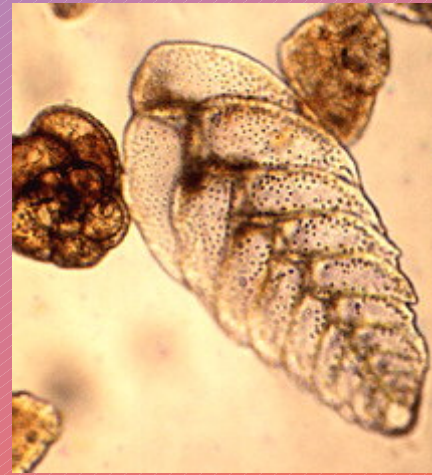

Ammonites from the Bad Heart formation

Foraminifera - dírkovci

Zubi 02

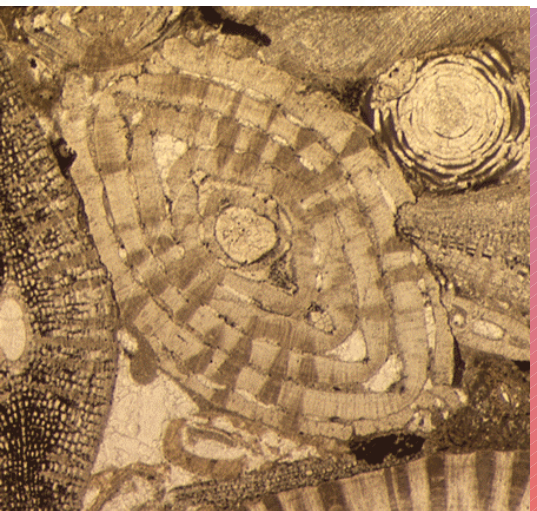

forams and radiolaria

Vápenec s Nummularity
Z Cheopsovy pyramidy

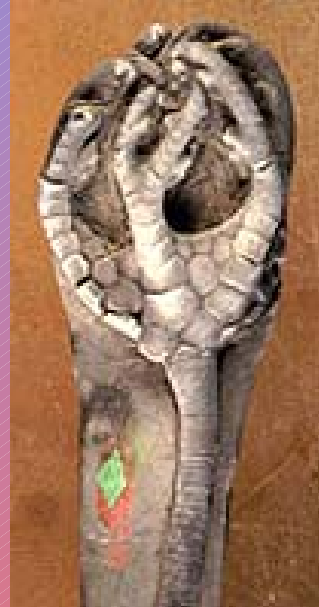
r. *Nummulites*
paleogén

Echinodermata
- ostnokožci

Crinoidea

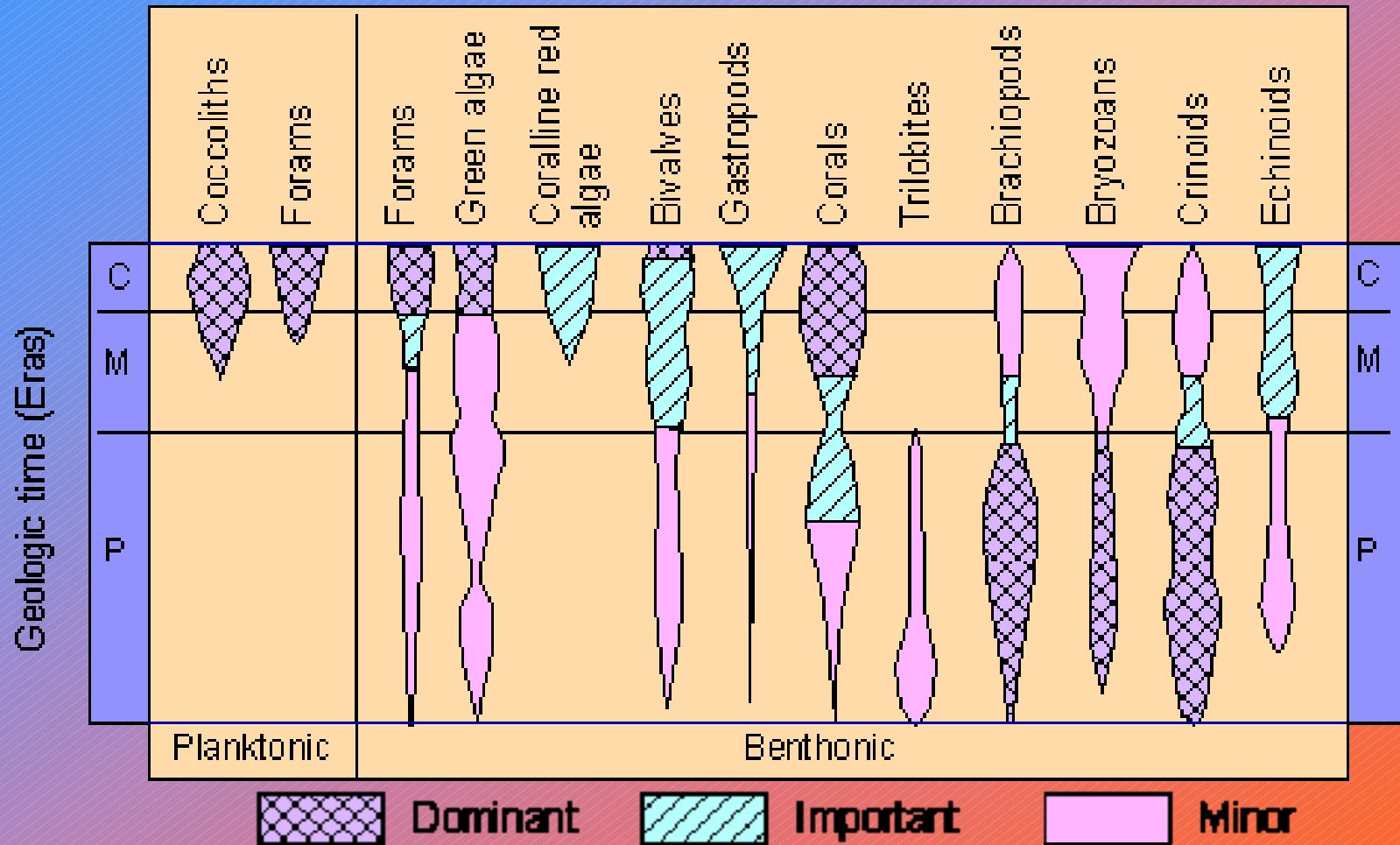
Antedon sp.

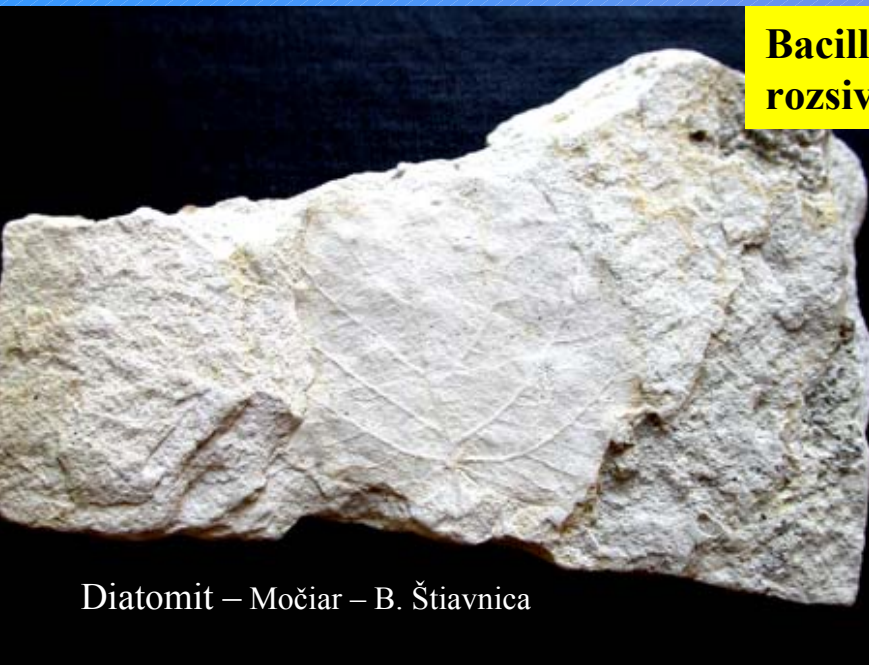
krinoidový vápenec
jura - Stránská skála, Brno

Relative importance of groups of organisms to carbonate sediment production through time. Modified after Wilkinson (1979).

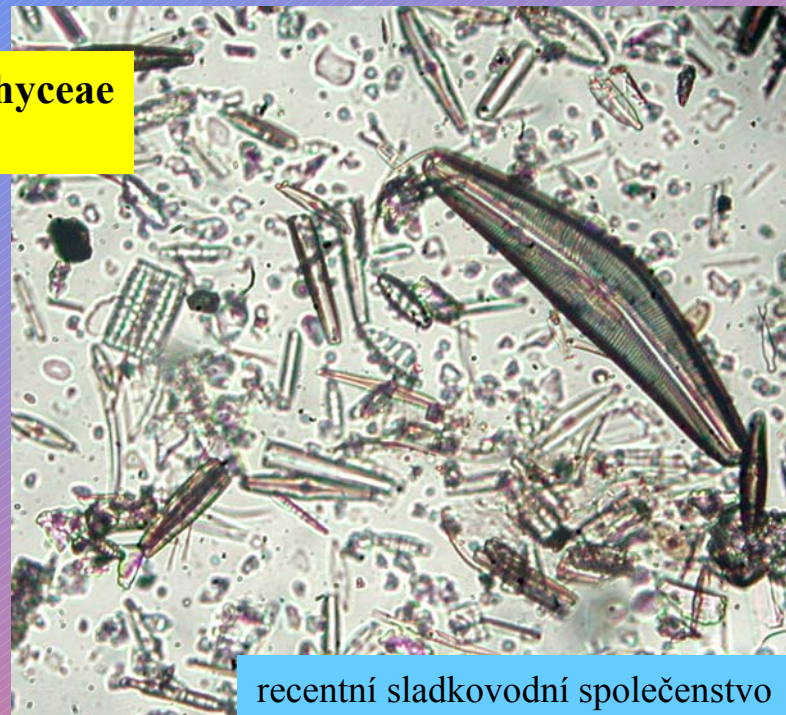

Křemité sedimenty

Diatomit – Močiar – B. Štiavnica

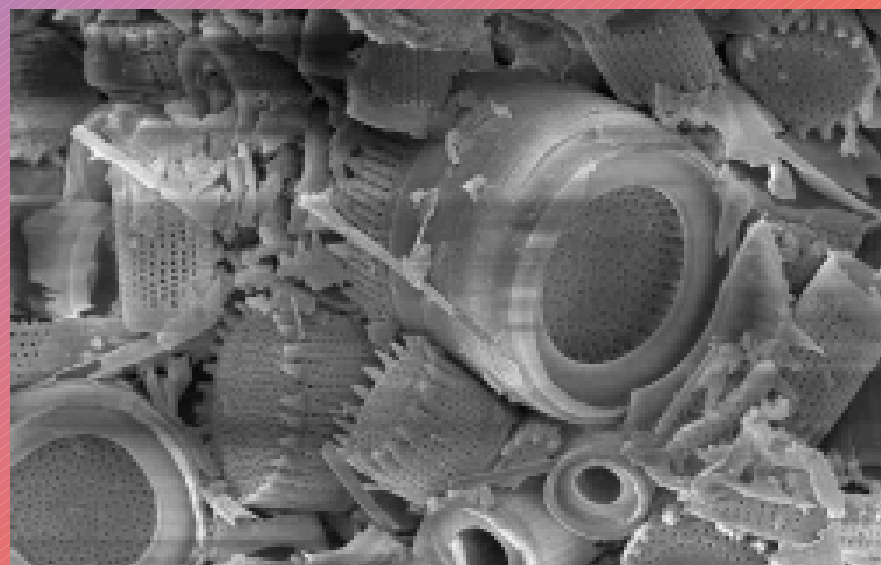
Bacillariophyceae
rozsivky

recentní sladkovodní společenstvo

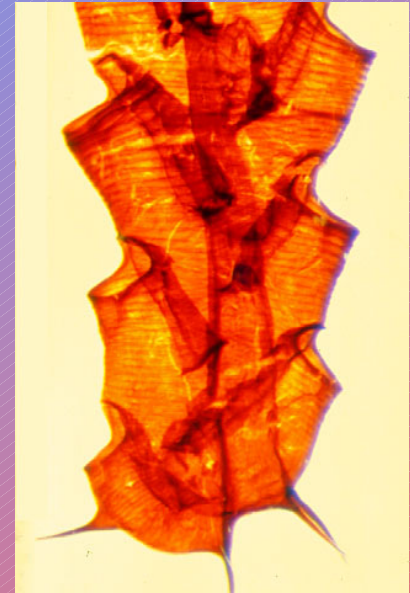
Mořské- badenský tegel

akumulace diatomitů v limnickém prostředí – třetihorní v jihočeských pánvích a severočeské uhelné pánvi Dominují zástupci rodu *Melosira*

Graptoliti

Graptolitové břidlice – ordovik, silur

Utah: this is the bonebed from which many of the dinos in famous eastern museums

Kosti obratlovců

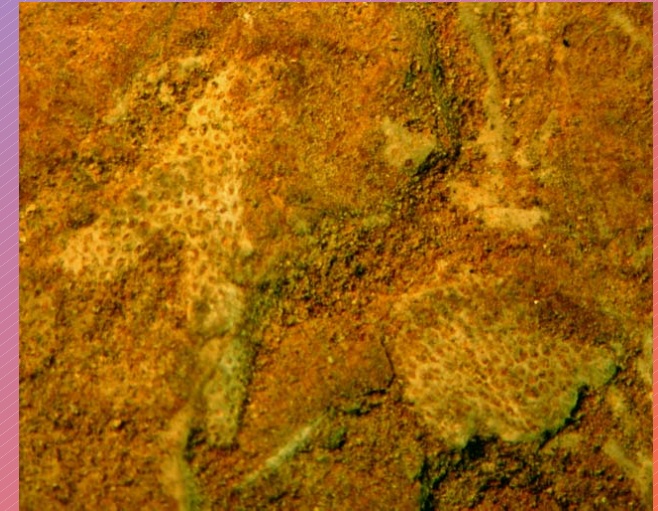
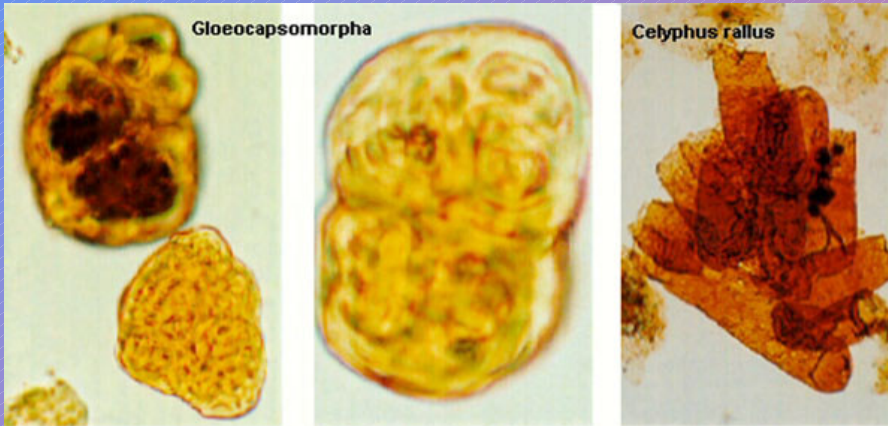
Kaustobiolity

Kaustos- hořlavý, bios – život, lithos – kámen

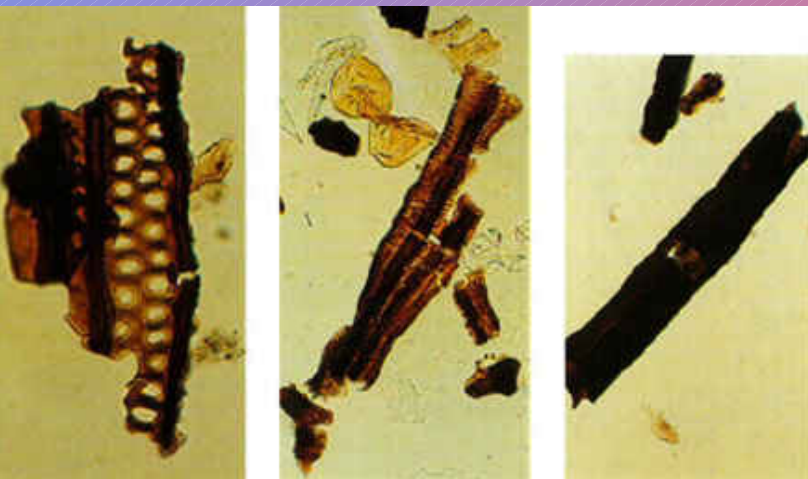
řada uhelná x živičná

Ropotvorba - zejména planktonické organizmy u dna nádrží - v redukčním prostředí hnití a poté v sedimentech bituminace vlivem zvýšených teplot a tlaku...

sinice

kukersit – boghedy, silur – ordovik - Pobaltí, brakická facie pobaltí – *Gloeocapsomorpha*, mechovky, krinoidi, brachiopodi..

zbytky rostlinných pletiv

Uhelňení se uplatňuje především na cévnatých rostlinách –zpočátku na povrchu – rašelinění, po překrytí sedimenty – prouhelňování.

rašeliník

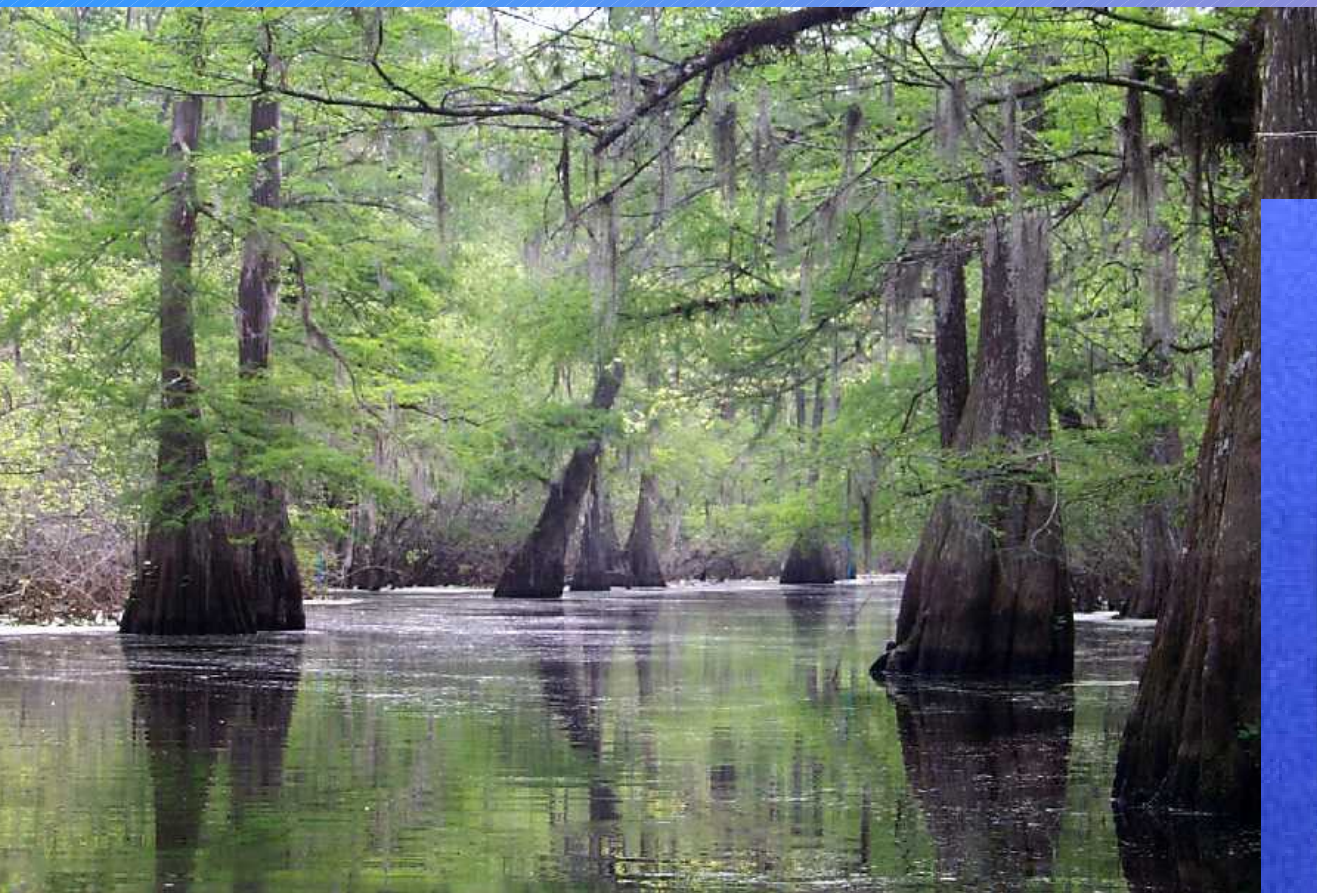

Pančavské
vrchoviště

Karbonský močál

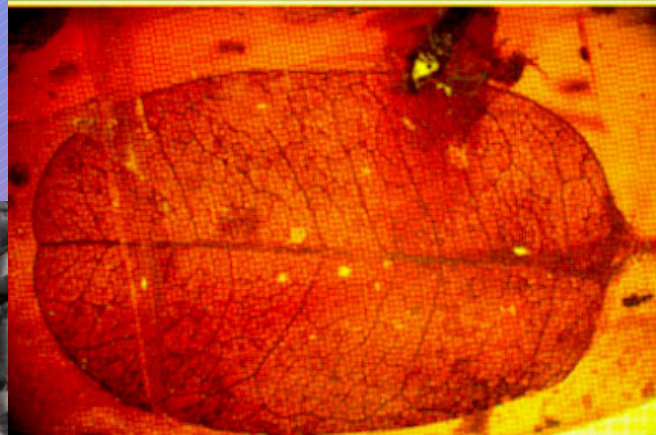
Alethopteris
kapradina karbon

Glyptostrobus

Glyptostrobus bilinicus, Čechy

fosilní pryskyřice - jantar

Hymenaea

tekoucí pryskyřice
– Chorvatsko